

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพสังคมปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ทำให้เราต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ มากมาย ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของคนทั่วไป ผู้ที่ปรับตัวได้ดีก็จะมีชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ความเจริญทางเทคโนโลยีและการสื่อสารที่กว้างไกลอย่างไม่หยุดยั้ง ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของสังคมไทย ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ทำให้เยาวชนไทยจำนวนมาก มีพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ มีการดำเนินวิถีชีวิตไปในทางที่ผิด พร้อมทั้งนำวัฒนธรรมและค่านิยมที่ไม่เหมาะสมมาใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดผลกระทบที่ไม่ดีต่อสังคมไทย และปัจจุบันปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมต่างๆ ของวัยรุ่นนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ซึ่งเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ ทั้งนี้เนื่องจากสังคมไทยในปัจจุบันได้รับ วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น วัยรุ่นเป็นกลุ่มหนึ่งที่รับวัฒนธรรมตะวันตกมาใช้โดยไม่ได้อำนาจใครว่าสิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ โดยเฉพาะสังคมไทยคาดหวังให้วัยรุ่นหญิงมีความบริสุทธิ์ไว้แต่เพียงสาในเรื่องเพศ ในขณะที่วัยรุ่นเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางเพศอย่างรวดเร็ว มีแรงขับทางเพศสูง ต้องการเรียนรู้เรื่องเพศ ประกอบกับสังคมและสภาพแวดล้อมในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีการกระจายและเผยแพร่ได้อย่างอิสระ วัยรุ่นสามารถเข้าถึงสื่อต่างๆ ที่มีส่วนกระตุ้นความรู้สึกทางเพศ พฤติกรรมทางเพศได้ง่าย นอกจากนี้สถานเริงรมย์ เช่น ผับ บาร์ คาเฟ่ สวนอาหาร ที่สร้างบรรยากาศและการแสดงโชว์ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศมิให้พบเห็นได้ทั่วไป จึงเป็นส่วนหนึ่งในการกระตุ้นให้วัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะเรียนรู้เรื่องเพศและมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเร็วขึ้น ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (จิตพร อิงคตาวรรณ, สุรีย์พร กฤษเจริญ, กัญจน์ พลอินทร์, และญานี จรูญศักดิ์, 2550, หน้า 3)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เป็นการศึกษาด้านสุขภาพที่มีเป้าหมาย เพื่อการดำรงสุขภาพ การเสริมสร้างสุขภาพ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ครอบครัว และชุมชนให้ยั่งยืน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ คุณธรรม ค่านิยม โดยมีกรอบเนื้อหาหรือขอบข่ายองค์ความรู้ในเรื่องการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพควบคู่ไปด้วยกัน ซึ่งในการเรียนรู้เรื่องการสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรค ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักและวิธีการเลือกบริโภคอาหาร ผลิตภัณฑ์ และบริการสุขภาพ การสร้างเสริม

สมรรถภาพเพื่อสุขภาพและการป้องกันโรคทั้งโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1 - 2) และได้กำหนดเกณฑ์การจบช่วงชั้นที่ 3 ว่าเข้าใจ ยอมรับ และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกทางเพศ ความเสมอภาคทางเพศ สร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น และตัดสินใจแก้ปัญหาชีวิตด้วยวิธีการที่เหมาะสม ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพและการเกิดโรค (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 5) และมาตรฐานที่ พ 2.1 เข้าใจและเห็นคุณค่าของตนเอง ครอบครัว เพศศึกษาและมีทักษะในการดำเนินชีวิต ได้กำหนดตัวชี้วัดในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ว่าวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในเรื่องเพศ วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน อธิบายวิธีป้องกันตนเองและหลีกเลี่ยงจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เอดส์ และการตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 15)

แต่ในสภาพปัจจุบันปัญหานามัยเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย นำไปสู่การตั้งครรภ์ การทำแท้ง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จากรายงานการวิจัยของ นายสิทธิพงศ์ วงศ์วิวัฒน์ สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่เคยมีเพศสัมพันธ์ จะมีการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวต่ำ การรับรู้บรรทัดฐานกลุ่มเพื่อนสูง เจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นสูง การดูสื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศสูง การแสวงหาความตื่นเต้นเร้าใจในสัมผัสสูง และการรับรู้ความภูมิใจในตนเองต่ำ (ดรรชนีสุขภาพ, 2549, หน้า 15) และในปัจจุบันพบว่าเด็กวัยรุ่นเกิน 80 % ไม่สามารถเรียนระดับอุดมศึกษาในบ้านเกิดตัวเองได้ ต้องไปอยู่หอพัก ไปอยู่บ้านญาติ เมื่อมีอารมณ์ทางเพศเกิดขึ้นย่อมมีความเสี่ยงมากกว่าสมัยก่อน เพราะนักศึกษายุคใหม่มีกิจกรรมนอกบ้านมากกว่าเมื่อก่อน มีกิจกรรมที่ไปอยู่กับเพื่อนวัยเดียวกันมากกว่า ถ้าไม่รู้จักจัดการเรื่องอารมณ์ของตนเองได้ดีพอจะทำให้สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาเป็นความสัมพันธ์ทางเพศที่ตนเองไม่ได้ตั้งรับมาก่อน การเรียนรู้เรื่องเพศมีความจำเป็นเพราะเราต้องอยู่ในสังคมจึงควรต้องดูแลเรื่องนี้อย่างเข้มข้น นักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนของชาติควรจะได้รู้ในสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ควรกระทำ เพราะการแสดงออกเรื่องเพศเป็นเรื่องของธรรมชาติ แต่บางทีการลองผิดลองถูกก็เป็นเรื่องที่อาจจะทำให้เด็กเกิดพลาดพลั้งเสียหาย และอาจจะหมายถึงอนาคตต่อไปในภายภาคหน้า การสอนเพศศึกษาจึงเป็นสิ่งที่เด็กควรจะต้องรู้และเป็นประโยชน์กับเด็กมากที่สุด ซึ่งเราสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาของตนเอง รู้ว่าจะทำอย่างไรที่จะป้องกันตนเอง หรือรู้ทักษะของการปฏิเสธในทุกแง่มุม (เพิ่มศักดิ์ วรรณยางกูร, และจิตต์ระพี จันแก้ว, 2546, หน้า 40-41) อีกทั้งปัจจุบันกระแสวัฒนธรรมตะวันตกได้เข้ามามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของวัยรุ่นไทย ซึ่งวัฒนธรรมบางอย่างที่ขัดต่อวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักรวดสงวนตัว ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่ได้พร่ำสอนลูกหลานสืบต่อกันมาช้านาน จากผลการสำรวจที่ผ่านมาในระยะหลังๆ พบว่า จำนวนวัยรุ่นไทยมีทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมในเรื่องเพศที่

ไม่ถูกต้องเหมาะสมเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ หากไม่มีการณรงค์เพื่อให้ความรู้ที่ถูกต้องและปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เหมาะสม อาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ ตามมาภายหลัง ไม่ว่าจะเป็นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การเสียนาถทางการเรียน ปัญหาเด็กทารกถูกทอดทิ้ง ปัญหาการทำแท้งเถื่อน เป็นต้น เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาที่ไม่อาจมองข้ามไปได้ เนื่องจากปัญหาเหล่านี้มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ระยะสั้นและระยะยาว ทั้งต่อระดับบุคคล ครอบครัว สังคมและประเทศชาติส่วนรวม (สุจิตรา นิลเลิศ, 2551, หน้า 150)

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายด้าน ทำให้ต้องมีการปรับตัวหลายด้านพร้อมๆ กัน การปรับตัวได้สำเร็จจะช่วยให่วัยรุ่นพัฒนาตนเองเกิดบุคลิกภาพที่ดี ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำเนินชีวิตต่อไป ในขณะที่วัยรุ่นมีความต้องการเรียนรู้เรื่องเพศมากกว่าวัยอื่นๆ และการเรียนรู้เรื่องเพศทั้งในทางที่ดีและไม่ดีที่เกิดขึ้นในช่วงนี้จะติดตัวไปจนเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ต่อไป จากการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในนักเรียน แสดงให้เห็นว่า นักเรียนสามารถเข้าถึงสื่อที่ผลักดันให้มีพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงมากขึ้น ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ที่ค่อนข้างต่ำ ในขณะที่นักเรียนมีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น และมีอัตราการใช้อย่างอนามัยต่ำ ยังสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องหาแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางเพศของนักเรียน เพศศึกษาจึงเป็นมาตรการสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศอย่างถูกต้องเหมาะสม การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ช่วยยับยั้งการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร จึงควรเร่งรัดการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาและเอดส์ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่นักเรียน โดยมีเนื้อหาสาระที่เหมาะสมตามวัยและพัฒนาการของวัยรุ่น และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ให้มากขึ้น (ถาวร ภูติวัฒน์ชัย, และมนูญ ศูนย์สิทธิ, 2551, หน้า 169)

จากสถานการณ์ในปัจจุบัน นพ.สุริยเดว ทรีปาตี ผอ.สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัวมหาวิทยาลัยมหิดล ได้กล่าวในการเสวนา “Stop Teen Mon หยุดการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น” ว่า ที่ประชุมองค์การอนามัยโลกปี 2552 ระบุว่า ค่าเฉลี่ยของผู้หญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีของทั่วโลกอยู่ที่ 65 ต่อ 1,000 คน ส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยของผู้หญิงในทวีปเอเชียอยู่ที่ 56 ต่อ 1,000 คน โดยประเทศไทยมีผู้หญิงตั้งครรภ์ที่อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 70 ต่อ 1,000 คน ซึ่งเป็นตัวเลขสูงที่สุดของประเทศในทวีปเอเชีย ทั้งนี้ตัวเลขการตั้งครรภ์ของ ผู้หญิงไทยที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี เพิ่มขึ้นเป็น 90 – 100 ต่อ 1,000 คนแล้ว และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แนวทางแก้ไขทุกภาคส่วนต้องร่วมกันสร้างต้นทุนชีวิตให้กับเยาวชน เพื่อให้มีความพร้อมและภูมิคุ้มกันในการมีเพศสัมพันธ์ที่ถูกต้องปลอดภัย และจากข้อมูลสภาวะการมีบุตรของวัยรุ่นไทย ระบุว่าปี 2552 มีแม่วัยรุ่นที่คลอดบุตรอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 787,739 คน คิดเป็นร้อยละ 13.55 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยมาตรฐานที่องค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ร้อยละ 10 และจากข้อมูลของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ยังพบด้วยว่า อายุเฉลี่ยของการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นไทยจะอยู่ที่ 13 – 15 ปี โดยอายุน้อยที่สุดที่มาคลอดลูกในโรงพยาบาลรัฐพบว่าเป็นเด็ก

อายุเพียง 10 ขวบ (การศึกษา ศาสนา และสาธารณสุข, 2553, หน้า 15) และจากข่าวหนังสือพิมพ์หลายฉบับช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 มีปัญหาที่ทุกคนในสังคมไทยต้องช่วยกันดูแลป้องกันและแก้ไข คือ การพบศพทารกถึง 2,002 ศพ ณ ที่เก็บศพวัดไผ่เงิน กรุงเทพมหานคร ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของวัยรุ่นไทยในสังคมปัจจุบัน ที่ขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ไม่รักษานวลสงวนตัว ขาดความยับยั้งชั่งใจ รวมทั้งขาดการเรียนรู้การป้องกันตนเองที่ถูกวิธี ไม่รู้จักการใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันตนเอง ซึ่งส่งผลให้เกิดความสะเทือนใจในหมู่ผู้พบเห็น

และจากรายงานสถานการณ์อนามัยเจริญพันธุ์ของจังหวัดสุพรรณบุรี ปี พ.ศ. 2550 พบว่า สถาบันครอบครัวมีแนวโน้มอ่อนแอ และมีสัมพันธภาพที่เปราะบางมากขึ้น ครอบครัวมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว และสมาชิกในครอบครัวมีจำนวนน้อยลง นอกจากนี้หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นผู้หญิงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 19.9 ในปี 2533 เป็นร้อยละ 30.4 ในปี 2549 เป็นผลสืบเนื่องจากการที่สตรีอยู่ในครอบครัวขนาดเล็ก หรือจำเป็นต้องใช้ชีวิตโดยลำพังมากขึ้นกว่าในอดีต และส่งผลต่อความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว ครอบครัวที่สตรีไร้คู่ต้องดูแลเด็กตามลำพัง จะมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดปัญหาด้านต่างๆ โดยเฉพาะครอบครัวที่ยากจนที่มีสมาชิกเป็นเด็กหรือผู้สูงอายุ หรือคนพิการในครอบครัวหลายคน ขณะที่ครอบครัวปานกลางในเขตเมืองมักจะมีปัญหาพ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูก ทำให้เด็กขาดความอบอุ่น และหาทางออกของชีวิตอย่างผิดๆ เช่น ติดยาเสพติด มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร นอกจากนี้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งวัฒนธรรมอันหลากหลายจากทั่วทุกมุมโลกที่สามารถนำมาเผยแพร่สะดวกรวดเร็ว เด็กและวัยรุ่นอาจได้รับข้อมูลข่าวสารในแง่ลบ เช่น ภาพและสื่อลามก พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนทางเพศ เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและยั่วให้เกิดความรุนแรง เป็นเหตุให้การดูแลและป้องกันเด็กและเยาวชนจากค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์เป็นไปอย่างยากลำบากมากขึ้น ทำให้ปัญหาด้านอนามัยเจริญพันธุ์ของเยาวชนมีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น ทั้งเรื่องของการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ ซึ่งพบว่าประชากรไทยมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุน้อยลงและไม่ป้องกัน ปัจจุบันเพศชายมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกที่อายุเฉลี่ย 17.0 ปี (ระหว่าง 17 – 23) เพศหญิงมีอายุเฉลี่ย 17.2 ปี (ระหว่าง 13 – 24) และมีเพียงร้อยละ 17 เท่านั้นที่มีการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกใช้ถุงยางอนามัย เยาวชนจำนวนมากหาข้อมูลเกี่ยวกับการคุมกำเนิดจากเพื่อน ร้านขายยาและอินเทอร์เน็ต ความคลั่งไคล้ในวัตถุ การเลียนแบบตามอย่างกัน มีส่วนทำให้เยาวชนมีแนวโน้มที่จะมีคู่นอนมากกว่าหนึ่งคนเพิ่มขึ้น บางรายสมัครใจขายบริการทางเพศเพียงเพื่อสนองต่อความต้องการบริโภคนิยมของตน และพบว่าอัตราการตั้งครรภ์แรกในสตรีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีแนวโน้มสูงขึ้นจากร้อยละ 11.7 ในปี 2544 เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.7 และ 14.7 ในปี 2546 และ 2547 ตามลำดับและสำหรับสถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ของจังหวัดสุพรรณบุรีปี พ.ศ. 2550 พบหญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 222 ราย แยก

รายสถานบริการ ได้แก่ อำเภอเมือง 37 ราย อำเภอหนองหญ้าไซ 9 ราย อำเภอศรีประจันต์ 22 ราย อำเภอด่านช้าง 13 ราย อำเภออุทุมพร 18 ราย อำเภอ ดอนเจดีย์ 14 ราย อำเภอ เดิมบางนางบวช 24 ราย อำเภอบางปลาม้า 5 ราย อำเภอสองพี่น้อง 69 ราย อำเภอ สามชุก 11 ราย และจากการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่ม นักเรียนชาย/นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในปี พ.ศ. 2550 พบว่ากลุ่มเพศชาย ร้อยละ 4.1 ให้ประวัติว่าเคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของนักเรียน ม.2 อยู่ที่อายุ 13 ปี การมีเพศสัมพันธ์ในรอบปีที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะมีเพศสัมพันธ์กับแฟนและ คนรัก ซึ่งมีการใช้ถุงยางอนามัยในระดับต่ำอยู่ที่ร้อยละ 31-65 สำหรับนักเรียนหญิง พบว่า ร้อยละ 0.5 ในนักเรียนชั้น ม.2 ให้ประวัติว่าเคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว อายุเฉลี่ยการมีเพศสัมพันธ์ ครั้งแรกของนักเรียนชั้น ม.2 อยู่ที่อายุ 13 ปี (สุรินทร์ ประสิทธิ์ศิริชัย, 2552, หน้า 88-89)

จากความสำคัญและปัญหาต่างๆ ตามที่ได้ยกมาแสดง นับว่าเป็นเรื่องที่ผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องจะต้องช่วยกันดูแลสนับสนุนให้เยาวชนไทยได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับการป้องกันตนเอง จากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การรักษานวลสงวนตัว การป้องกันตนเองมิให้ตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์ โดยเฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อายุระหว่าง 13 – 15 ปี ซึ่งเป็น เยาวชนของชาติเป็นผู้ที่ทุกฝ่ายต้องช่วยกันดูแล เพราะเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของประเทศ ที่มีส่วนในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ แม้ว่าประเทศไทยจะเป็นประเทศที่มีการพัฒนาด้าน สุขภาพและอนามัยอันดับต้นๆ ของภูมิภาคก็จริงอยู่ แต่ทว่าเด็ก เยาวชนและพลเมืองในประเทศ เข้าถึงข้อมูลต่างๆ เพียงแค่การบริการจากภาครัฐ เช่น การรับการรักษา การตรวจสุขภาพ เป็นต้น สำหรับข้อมูลด้านวิชาการนั้นอาจจะมีอยู่จำนวนมาก แต่ขาดบุคลากรและผู้มีความรู้ใน การเผยแพร่สู่ชุมชนหรือสังคม อาจบอกได้ว่าการเผยแพร่บ้างก็จริงอยู่ แต่เผยแพร่เพียงครั้ง เดียวหรือสองครั้งก็ไม่ได้มีการสานต่อ ทำให้ข้อมูลสิ้นสุดเพียงแค่ชุมชนนั้นๆ ค่านิยม ความเชื่อ ของคนไทย ที่บอกกล่าวและให้คำแนะนำเด็กและเยาวชนมาโดยเสมอ จะกล่าวถึงในเรื่องของ การดูแลตนเองของเด็กผู้หญิง และการนิ่งเฉยหรือเปลี่ยนประเด็นสนทนา หากเด็ก ๆ มีการพูดถึง ความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์ และความรู้สึก ซึ่งประเด็นในเรื่องของความเชื่อและ ค่านิยมของคนไทย ส่งผลให้เด็กวัยรุ่นหันมาให้ความสนใจกับเรื่องเพศและค้นหาข้อสงสัย เหล่านั้นด้วยตนเอง ซึ่งอาจจะลองผิดลองถูก จากข้อมูลสถิติเกี่ยวกับโรคเอดส์และโรคติดต่อ ทางเพศสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยเสี่ยงที่อยู่ในข่ายเฝ้าระวังนั้นคือการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นโดยไม่ รู้จักการป้องกัน โดยอ้างเหตุผลนานาประการ ซึ่งหากมองย้อนกลับไปสถานศึกษา ว่าหลักสูตร การเรียนการสอนเกี่ยวกับเพศศึกษายังถูกปกปิดหรือป้องกันไม่ให้นักเรียนเข้าถึง นำมาสู่โอกาส การมีเพศสัมพันธ์แบบผิดๆ โดยต้องยอมรับว่า ณ วันนี้เด็กและเยาวชนในสังคมโลกาภิวัตน์ มี การรับรู้และเข้าถึงเรื่องราวทางเพศมากขึ้นจนกระทั่งผู้ใหญ่หลายคนคาดไม่ถึง ดังที่เป็นข่าวอยู่ ในหน้าหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันนี้ (ศิริพงศ์ อริยสุนทร, 2552, หน้า 158 – 159) และจากกระแส วัฒนธรรมตะวันตกที่ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตวัยรุ่นไทย ซึ่งวัฒนธรรมบางอย่างขัดต่อ

วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษามรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ผู้หลักผู้ใหญ่ได้พร่ำสอนลูกหลานสืบต่อกันมาช้านาน จากผลการสำรวจที่ผ่านมาในระยะหลังๆ พบว่า จำนวนวัยรุ่นไทยมีทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมในเรื่องเพศที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ หากไม่มีการรณรงค์เพื่อให้ความรู้ที่ถูกต้องและปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เหมาะสม อาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ ตามมาภายหลัง ไม่ว่าจะเป็นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การเสียนาถทางการเรียน ปัญหาเด็กทารกกถูกทอดทิ้ง ปัญหาการทำแท้งเถื่อน เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาที่ไม่อาจมองข้ามไปได้ เนื่องจากปัญหาเหล่านี้มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ระยะสั้นและระยะยาว ทั้งต่อระดับบุคคล ครอบครัว และสังคมประเทศชาติโดยส่วนรวม (สุจิตรา นิลเลิศ, 2551, หน้า 150) และวัยรุ่นส่วนใหญ่เมื่อตั้งครครจะแก้ปัญหาโดยการทำแท้ง น้อยคนที่จะให้กำเนิดบุตร หรือถ้าปล่อยให้ทารกเกิดมาก็มักจะเลี้ยงดู และในรายที่ต้องแต่งงานกันเพราะการตั้งครครส่วนใหญ่จะอยู่กันไม่ได้นาน เพราะฉะนั้นการป้องกันปัญหาเหล่านี้จึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งถ้าเกิดปัญหาขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต วิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลตนเอง เกิดทักษะในการป้องกันตนเอง ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมในเรื่องเพศที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม คือการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมซึ่งจะเป็นวิธีการที่สำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้มีศักยภาพในการดูแลตนเองและสามารถนำความรู้และทักษะปฏิบัติที่ได้รับไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ เสน่ห์ จัญโธ (2544, หน้า 1-2) กล่าวว่า การฝึกอบรม (training) สามารถแก้ไขปัญหเกี่ยวกับพฤติกรรมได้ สอดคล้องกับ สมคิด บางโม (2545, หน้า 14 - 17) ที่กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมว่าการฝึกอบรมมีประโยชน์คือ 1) เพื่อเพิ่มพูนความรู้ (knowledge, K) 2) เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ (understand, U) 3) เพื่อเพิ่มพูนทักษะ (skill, S) 4) เพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติ (attitude, A) และกล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการฝึกอบรมว่า การฝึกอบรมจะช่วยให้องค์กรเข้มแข็ง ช่วยให้พนักงานมีประสิทธิภาพในการทำงานยิ่งขึ้น และการฝึกอบรมมีประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ลดเวลาในการสอนงาน ลดเวลาในการพัฒนาพนักงาน แก้ปัญหาต่างๆ ขององค์กร ช่วยให้พนักงานตระหนักในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตน และจากข้อสรุปของ นิรชรา ทองธรรมชาติ (2544, หน้า 12) ได้กล่าวว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่จัดทำขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะความชำนาญความรู้อันจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่จำกัดการศึกษา สถานที่ เพศ โอกาส และเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต และชูชัย สมิทธิไกร (2548, หน้า 5) ได้กล่าวถึงการฝึกอบรมไว้ว่า การฝึกอบรม (training) คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) ความสามารถ (ability) และ เจตคติ (attitude) ของบุคลากรอันจะช่วยปรับปรุงให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น และปราโมทย์ จันทรเรือง (2545, หน้า 21)

ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกอบรม หมายถึง การทำให้บุคคลมีความรู้ความเชี่ยวชาญที่แท้จริง และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สุภาพร พิศาลบุตร, และยงยุทธ เกษสาคร (2546, หน้า 11) ได้สรุปความหมายของการฝึกอบรม ว่า การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะของบุคคล เพื่อที่จะปรับปรุงและเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่เหมาะสม จนสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเจตคติ ดังนั้นการฝึกอบรมจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้มีศักยภาพ

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้อนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น ในเรื่องของการดูแลอนามัยตนเอง การป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ และการสวมถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธี เพื่อให้ความรู้ที่ถูกต้องและปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เหมาะสม ในเรื่องการดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมาภายหลัง ไม่ว่าจะเป็นการเสียนาคดทางการเรียน ปัญหาเด็กทารกถูกทอดทิ้ง ปัญหาการทำแท้งเถื่อน และเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ รวมทั้งวิธีการป้องกันมิให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และร่วมกันสร้างต้นทุนชีวิตให้กับเยาวชน เพื่อให้มีความพร้อมและภูมิคุ้มกันในการมีเพศสัมพันธ์ที่ถูกต้องปลอดภัย รวมทั้งเห็นถึงความสำคัญของหลักสูตรฝึกอบรม จึงได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พร้อมกันนี้จะได้เป็นการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น ตามแนวทางของหลักการการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอนประกอบไปด้วยการวิจัยและพัฒนา (Research and Development R & D) คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ทั้งนี้เมื่อนักเรียนเหล่านั้นผ่านการฝึกอบรมไปแล้วจะได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศ การดูแลอนามัยตนเอง การป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ การสวมถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธี การมีเพศสัมพันธ์อย่างรับผิดชอบและปลอดภัย เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์อันไม่พึงประสงค์และป้องกันการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ อันจะเป็นผลนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้ยั่งยืนและมีความสุขตลอดไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

4. เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจะส่งผลต่อนักเรียนในด้าน ความรู้ความเข้าใจ มีทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติตามหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอันจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในอนาคต

2. ได้ค้นพบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ ซึ่งจะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น สำหรับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป

3. นักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนของชาติและเป็นอนาคตของชาติ มีความรู้ความเข้าใจแนวทางในการป้องกันและระมัดระวังตนเอง สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

4. เป็นแนวทางให้กับผู้บริหาร ครู ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้นำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมอื่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 6 อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มี 2 ห้องเรียน จำนวน 61 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 6 อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลาก ห้องเรียน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.2 ทักษะปฏิบัติ

2.2.3 เจตคติต่อหลักสูตรฝึกอบรม

3. เนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้สร้างหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีเนื้อหาสาระหลักสูตรฝึกอบรมความรู้ ได้แก่ 1) อนามัยเจริญพันธุ์ 2) การดูแลอนามัยตนเอง 3) การป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ 4) การสวมถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธี และ 5) การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย

4. สถานที่ใช้ในการจัดฝึกอบรม โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 6 อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

5. ระยะเวลาในการศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ครั้งนี้ไว้ 2 วัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ชุมชน สถานศึกษา ผู้เรียน และเพื่อเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด มี 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น 2) การสร้างหลักสูตรฉบับร่างโดยกำหนดโครงร่าง และปรับปรุงแก้ไขภายหลังตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

หลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น หมายถึง หลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ขอบข่ายเนื้อหาสาระ ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม การจัดกิจกรรมฝึกอบรม สื่อและวัสดุอุปกรณ์ และการวัดและประเมินผล

อนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น หมายถึง ความรู้ในเรื่องอนามัยวัยรุ่น การเรียนรู้ทักษะในการดูแลอนามัยตนเอง ทักษะการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ และทักษะการสวมถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธี เพื่อป้องกันปัญหาการตั้งครรภ์อันไม่พึงประสงค์ที่จะเกิดขึ้นตามมา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจอันเป็นผลจากการเรียนรู้ของนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้น ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ทักษะปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วย ทักษะการดูแลอนามัยตนเอง ทักษะการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ และทักษะการสวมถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธี ซึ่งได้จากการประเมินด้วยแบบสังเกตทักษะปฏิบัติ

ทักษะการดูแลอนามัยตนเอง หมายถึง การดูแลอนามัยตนเองในเรื่องการรักษาความสะอาดอวัยวะเพศทั้งเพศหญิงและเพศชาย รวมทั้งการดูแลอนามัยเพศหญิงและเพศชาย

ทักษะการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ หมายถึง การรู้จักใช้อวัยวะในร่างกาย และอุปกรณ์ใกล้ตัวเป็นอาวุธในการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ

ทักษะการสวมถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธี หมายถึง การสวมถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธี

เจตคติต่อหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกทางอารมณ์ ในลักษณะพึงพอใจ ชื่นชม ยินดี สนใจ เห็นคุณค่า เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ต่อหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งได้จากการประเมินด้วยแบบสอบถามเจตคติต่อหลักสูตรฝึกอบรมแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 6 อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ที่เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการวิจัย โดยนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้หลายประการ ดังกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดไทเลอร์ (Tyler, 1950, p.1) ได้แบ่งขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่าในการจัดหลักสูตรและการสอนนั้นควรจะตอบคำถามพื้นฐาน 4 ประการ ดังนี้ 1) มีวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนจะต้องให้เด็กได้รับ 2) มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เหล่านี้ 3) จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร และ 4) จะประเมินประสิทธิภาพของประสบการณ์ในการเรียนอย่างไร จึงจะตัดสินใจว่าบรรลุถึงจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ และรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรของปราโมทย์ จันทรเรือง (2548, หน้า 50) ได้กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรว่ามี 4 ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้ ขั้นที่ 1 การ

วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาหลักสูตร ซึ่งจำเป็นต้องคำนึงถึงข้อมูลพื้นฐานด้านประวัติศาสตร์ ปรชญาการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน และทฤษฎีการเรียนรู้ ข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรม และข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติและเนื้อหาวิชา ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อเป็นการมุ่งแก้ปัญหาและสนองความต้องการที่ได้จากการวิเคราะห์ขั้นที่ 3 การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ และประสบการณ์การเรียนรู้เป็นเสมือนสื่อกลางที่จะพาผู้เรียนไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ ขั้นที่ 4 การกำหนดมาตรการวัดและประเมินผล เพื่อให้ทราบว่าจะวัดและประเมินผลอะไรบ้าง และจากการศึกษางานวิจัยของกำธร ไพจิตต์ (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินประสิทธิผลการให้ข้อมูลของผู้นำนักศึกษาชายและหญิงในเรื่องบทบาทหญิงชายด้านอนามัยการเจริญพันธุ์จากการใช้หลักสูตรอนามัยการเจริญพันธุ์ในวิทยาลัยเทคนิคและอาชีวศึกษา งานวิจัยของ ช่อเพชร เบ้าเงิน (2545, หน้า 106) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ด้วยตนเอง ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร งานวิจัยของ ชีวรัตน์ สาลีประเสริฐ (2545, หน้า 3) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดอุบลราชธานี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 งานวิจัยของ จรัส ขาวใต้ (2546, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู เรื่องการเสริมสร้างสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับครูระดับประถมศึกษา งานวิจัยของ ณรงค์ ขาลี (2547, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี งานวิจัยของ ฉลองชัย ช้องหลิม (2548, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเทคนิคการสอนกีฬาฟุตบอล สำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา งานวิจัยของ ทรงศรี หอมจันทร์ (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี วิชาขนมไทย สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านวังเพลิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี งานวิจัยของ รุ่งลาวัลย์ รัตนา (2549, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องประดับจากกะลามะพร้าว สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนดาศิลปะสาธิต งานวิจัยของ พระครูปลัด เก่ง กัลยาณกิตติคุณ (2550, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่องมุสวาท กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

จากการศึกษารูปแบบและขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมที่นักการศึกษาได้นำเสนอและสรุปมาแล้วนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมประมวลเอาแนวคิดและทฤษฎีของนักการศึกษาเหล่านั้น มาวิเคราะห์สังเคราะห์และจัดลำดับขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อให้เกิดความครอบคลุม ทุก

ลำดับขั้นตอน โดยอาศัยหลักทฤษฎีวิธีการวิจัย (Research and Development) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

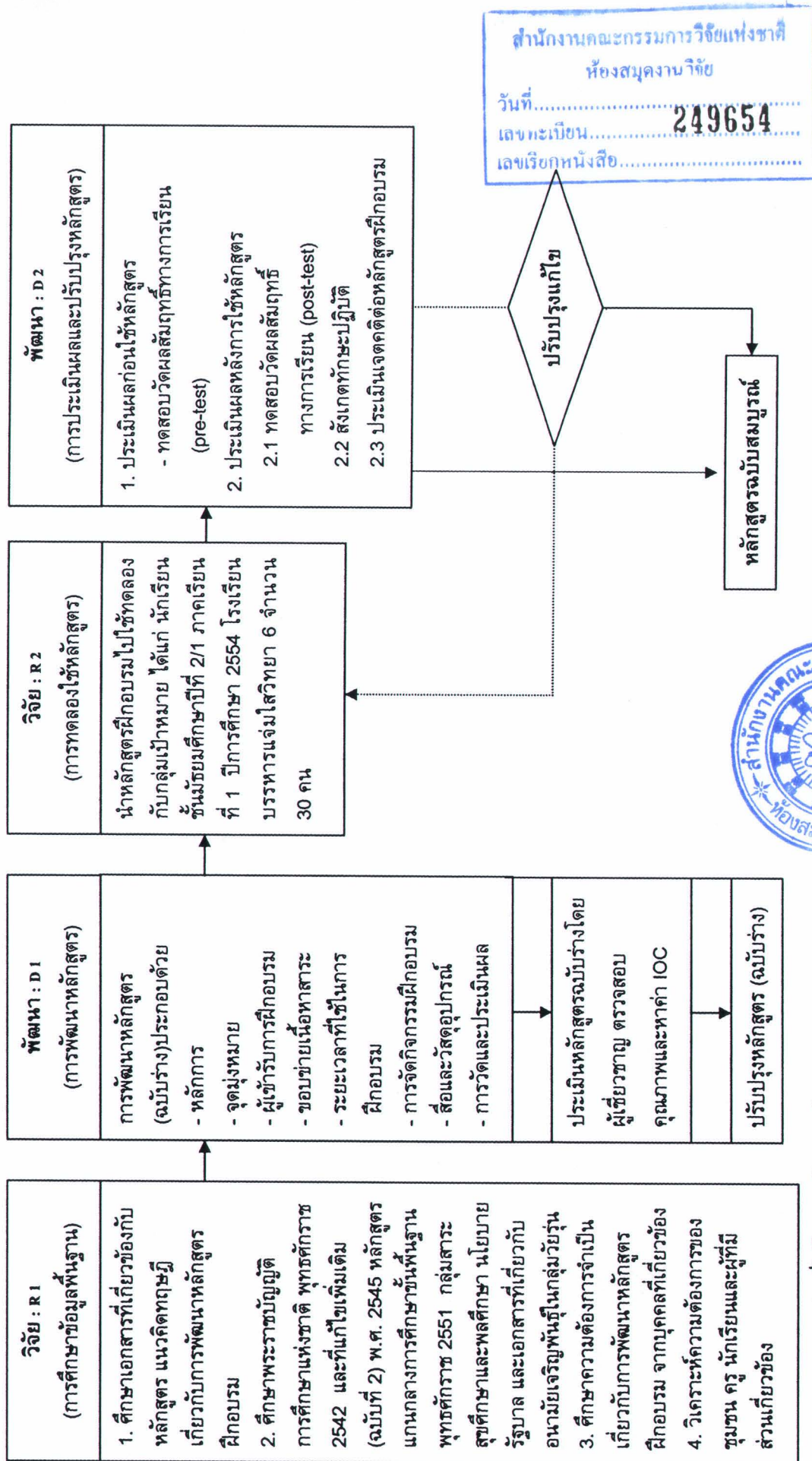
ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research) : การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development) : การพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research) : การทดลองใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Development) : การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

ปรากฏดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

ห้องสมุดงานวิจัย

วันที่.....

เลขทะเบียน.....249654

เลขเรียกหนังสือ.....

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่นของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนตามหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นหลังการฝึกอบรม สูงกว่าก่อน
การฝึกอบรม